

Verslag

Onderwerp: Gebiedsbijeenkomst Aanpassing Loonediep-Taarlooschediep

Datum: 18-06-2018

Projectnummer: 356720

Referentienummer:

Plaats en datum bespreking: Taarlo, 11 juni 2018

1.1 Opening

Frits Foekema, projectleider van Prolander, heet iedereen van harte welkom en geeft een korte toelichting op het doel van de avond.

Waterschap Hunze en Aa's is gestart met het Pilotproject Beekverhoging Drentsche Aa, waar ook Loonediep-Taarlooschediep deel van uitmaken. Het waterschap wil graag uitleg geven over dit project en tips en zorgpunten van belanghebbenden en geïnteresseerden horen. Deze avond is bedoeld als kick-off bijeenkomst. Het waterschap wil de inwoners graag informeren over de doelen, uitgangspunten, kaders en eerste analyses van het gebied. Tijdens deze bijeenkomst hoort zij graag hoe de inwoners aankijken tegen het project. Wat zijn de wensen, zorgpunten, aandachtspunten en kansen vanuit de omgeving? Waterschap Hunze en Aa's ontvangt graag input voor het ontwerpproces.

De gebiedsbijeenkomst is een tweede stap in het planproces. De eerste stap *'het verzamelen van beschikbare informatie en een basisanalyse van de haalbaarheid'* is inmiddels afgerond. De resultaten hiervan worden vanavond gedeeld. Na deze bijeenkomst vinden zullen keukentafelgesprekken plaatsvinden met direct belanghebbenden.

De PowerPoint presentatie en het verslag van deze bijeenkomst worden beschikbaar gesteld.

Vanuit de zaal wordt gevraagd hoe dit plan zich verhoudt tot de twee bijeenkomsten die vorig jaar in Loon zijn georganiseerd door Prolander. Vorig jaar heeft Prolander een compleet plan gepresenteerd over het zuidelijk gedeelte van Loon. Daar ging het vooral over de verwerving van gronden. Nu lijkt het erop dat het waterschap opnieuw begint. Hoe verhoudt deze avond zich tot de plannen van Prolander?

Aangegeven wordt dat er binnen het Natuur Netwerk Nederland (NNN) door Prolander plannen zijn gemaakt om gronden beschikbaar te krijgen om te vormen naar natuur (door particulier natuurbeheer of eventueel grondaankoop of grondruil). Deze plannen staan nog steeds overeind. Dit project van het waterschap is aanvullend op dit werk.

Willem Kastelein van waterschap Hunze en Aa's geeft aan dat de gesprekken in Loon vorig jaar gingen over de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Omdat het waterschap in hetzelfde gebied opgaven heeft met betrekking tot de inrichting van de beek heeft Prolander het waterschap vorig jaar gevraagd om hierop vooruitlopend een korte toelichting te geven tijdens de informatieavond.

1.2 Presentatie Beekaanpassing Loonerdiep-Taarlooschediep

Willem Kastelein, projectleider bij waterschap Hunze en Aa's, geeft een presentatie over de Beekaanpassing Loonerdiep-Taarlooschediep. Tijdens de presentatie komen de volgende zaken aan de orde:

- aanleiding en doel project;
- opgaven;
- randvoorwaarden;
- kansen;
- mogelijkheden en onmogelijkheden;
- planproces.

De doelstellingen van het project beekaanpassing Loonerdiep-Taarlooschediep zijn:

1. onderzoeken van de haalbaarheid van verhoging van de beekbodem en piekafvoeren;
2. voor zover haalbaar, realiseren verhoging van beekbodem en piekafvoeren;
3. in onderzoek en planuitwerking belangen en wensen van belanghebbenden
  - a. zorgvuldig afwegen en
  - b. zo goed mogelijk meenemen.

Het bestuur van het waterschap vindt het belangrijk dat de belangen en wensen van belanghebbenden zorgvuldig worden afgewogen en waar mogelijk mee worden genomen bij de planvorming.

Een van de aanleidingen voor het project is de ernstige wateroverlast in Groningen en Noord-Drenthe eind oktober/begin november 1998. In Groningen Zuid liep er water over de kade langs het Noord-Willemskanaal en bij Winschoten liep er water onder dijk langs het Winschoterdiep door, waardoor deze dreigde te bezwijken. Een aantal polders werd onder water gezet. Overstroming van bebouwd gebied werd daarmee voorkomen. De geleerde les van deze ernstige wateroverlast was: geef water de ruimte (terug), omdat het anders de ruimte neemt!

Maar ook is versterking van de natte natuur in het beekdal een belangrijke opgave voor het project.

De presentatie is als bijlage bij dit verslag opgenomen.

Tijdens en na de presentatie worden vanuit de zaal de volgende vragen gesteld en opmerkingen geplaatst:

1. Welke effecten heeft een beekverhoging ten noorden van de Gasterenseweg op het gebied ten zuiden van de Gasterenseweg?
De beekverhoging ten noorden van de Gasterenseweg leidt niet tot verslechtering van de waterhuishoudkundige situatie ten zuiden van de Gasterenseweg.
2. Als je de bodem gaat verhogen is het toch water naar de zee dragen? Dit is niet logisch. Als je gaat verdiepen kun je meer water bergen.
Een van de doelen is het in stand houden van de natuur in het beekdal. Daarvoor moet het beekpeil omhoog. Als de beek wordt verdiept, leidt dit tot verdroging van de natuur.
3. De conclusie dat in het zomerhalfjaar geen nadelige effecten optreden op de omliggende gebieden is dat al onderzocht?

Aangegeven wordt dat rond Loon geen veranderingen optreden in de oppervlaktewaterstanden en hierdoor ook geen veranderingen zullen optreden in de grondwaterstand.

4. Eerder in de presentatie wordt aangegeven, dat als je vernat, de natuur wordt versterkt. Later in de presentatie wordt gezegd, er zit al genoeg water in de bodem. Als je aan de bovenkant nog meer water toevoegt, dan verzuip je toch de natuur? *Door de waterstand in de beek te verhogen wordt ook de grondwaterstand in de directe omgeving van de beek verhoogd. Hierdoor zal de natuur hier minder snel verdrogen. Overstroming in de zomer door relatief voedselrijk water direct uit de beek is echter slecht voor overgangs- en trilvenen. De uitdaging voor het project is hier een middenweg te vinden tussen beekverhoging zonder dat er in de zomer extra overstroming van overgangs- en trilvenen plaatsvindt.*
5. Als het peil in de Drentsche Aa hoger staat dan komt ook het waterpeil in de schouwsloot hoger te staan en is er minder waterafvoer vanaf de aangrenzende percelen mogelijk. *De effecten hiervan worden op perceelniveau in kaart gebracht en worden overlegd met de betreffende eigenaar ('keukentafelgesprekken').*
6. In principe zijn de huizen in het gebied gebouwd zoals de beekstroom 100 jaar geleden liep. In het verleden is de beek gekanaliseerd voor een betere afvoer. Nu zijn er plannen om terug te gaan naar de oude situatie. Het beekdal is niet veranderd. Dan moet je toch niet gaan verhogen maar verdiepen? *De wereld ligt er niet meer voor zoals 100 jaar geleden. Inmiddels is het maaiveld gedaald en ook is de beek steeds dieper ingesleten als gevolg waarvan deze redenering niet meer geheel opgaat.*
7. Bij de start van de presentatie is genoemd dat een van de taken van het waterschap de uitvoering van de plannen van Natura 2000 is. Dit is een ondergesneeuwd stukje in de presentatie. Opvallend is dat alle plannen ophouden voor de percelen welke het eigendom zijn van Staatsbosbeheer. *De taak van het waterschap is te onderzoeken of de peilen omhoog kunnen t.b.v. van de Natura 2000, zonder dat hierdoor andere belangen worden geschaad. Dit wordt onderzocht in dit pilot project.*
8. Tijdens de presentatie wordt ingegaan op de invloed van de beekverhoging op het grondwater rond het Taarlooschediep. Aangegeven wordt dat de waterstand in de beek voldoende ruimte laat voor de afvoer van lokale watergangen. De woonhuizen liggen bij de beekverhoging nog ruim 1,40 meter hoger dan de optredende waterstanden in de beek. De gronden bij de woonpercelen hebben nog steeds een drooglegging van 1 meter. Maar als er geen sloten meer zijn, wat zijn dan de effecten? De afgelopen jaren zijn er veel sloten in het gebied gedempt. *In de inrichtingsvisie staat dat, pas wanneer schade kan worden voorkomen, gewerkt kan worden aan een waterstandverhoging en beekdalverhoging. Degenen die het raakt mogen er niet slechter van worden. Er staat niet dat er geen effecten mogen ontstaan.*

9. Ook in de zomer heb je te maken met extreme weersinvloeden. Wat gebeurt er dan met al het water. Een aantal weken geleden is er nog heel veel water in korte tijd gevallen.
De grootste risico's zitten in winterhalfjaar. Als er door klimaatverandering een veranderde situatie ontstaat dan moet er opnieuw naar worden gekeken. Maar extreme buien in de zomer zijn vooral plaatselijke buien. Op de boezem is voldoende ruimte om dit water af te voeren.
10. In de presentatie wordt aangegeven dat de waterstand bij de brug in Loon maximaal 5,70 m +NAP bedraagt in de zomer. Dit is ook de huidige situatie. Opgemerkt wordt dat deze waterstand altijd 5,40 m +NAP was. De waterstand is al 30 cm verhoogd zonder hier kennis van te geven.
Zoals ook blijkt uit de grafiek met waterstanden bij Loon die was opgenomen in de presentatie op 11 juni zijn de maximale waterstanden in de zomer in de jaren 2004 – 2018 uitgekomen op ca. NAP 5,70 en zijn de zomermaxima niet verhoogd van NAP 5,40 m naar NAP 5,70 m.
11. Hoe snel gaan de effecten, hoe snel kunnen de waterstanden veranderen?
De oppervlaktewaterstand reageert vrijwel direct. Voor grondwaterstanden geldt, hoe dichterbij de beek, hoe sneller de reactie. Verder van de beek zullen de effecten binnen een aantal maanden optreden. Er wordt nog een 0-meting uitgevoerd. De resultaten hiervan worden beschikbaar gesteld.
12. Vanuit de zaal wordt opgemerkt dat het waterschap de peilbuizen plaatst, hiermee keurt het waterschap haar eigen vlees. Er worden vraagtekens geplaatst bij de objectiviteit hiervan.
13. Een inwoner uit het gebied uit zijn verbazing over de vele negatieve reacties. Hij is van mening dat het gebied rond Loon en Taarlo een geweldig gebied is. Ook als hij spreekt met medebewoners delen zij deze mening. Het is belangrijk dat de natuur wordt beheerd, als er niets aan wordt gedaan gaat het verloren. Hij is blij dat het waterschap hierin actie onderneemt.
14. Welk tijdspad heeft het waterschap voor ogen met de planvorming?
De verwachting is dat over ongeveer een jaar besluitvorming zal plaatsvinden.
15. Er wordt opgemerkt dat er uit de presentatie twee doelstellingen naar voren komen. De eerste is dat er meer waterberging nodig is om ervoor te zorgen dat Groningen droog blijft. De tweede doelstelling is dat een hoger waterpeil nodig is om de kwaliteit van de natuurwaarden te verhogen.
De bewoner geeft aan dat hij een ervaringsdeskundige is van het Westerveld. Daar hebben deskundigen besloten dat het waterpeil omhoog moest. Hiervoor zijn stuwen aangebracht. Twee weken nadat deze stuwen operationeel waren zijn de gaten in de stuwen groter gemaakt omdat het water veel te hoog kwam en een bedreiging ging vormen voor de huizen in de omgeving. De bewoner vraagt zich af hoe het waterschap kan inspelen op ongewenste situaties, als blijkt dat zaken toch anders uitpakken dan berekend. Kan er dan alsnog gekozen worden voor verbreden in plaats van verhogen? De bewoner vindt dit een belangrijk aandachtspunt.
Dit punt wordt meegenomen bij de verdere planuitwerking.

16. Wie beslist wie de belanghebbenden zijn met wie keukentafelgesprekken gevoerd worden?
Bewoners die gronden of een woning hebben binnen het beekdal worden benaderd. Deze bewoners hebben ook een persoonlijke uitnodiging ontvangen voor deze bijeenkomst. Als er mensen zijn die vinden dat ze belanghebbende zijn kunnen zij dit bij het waterschap aangeven. Ook met deze mensen zal dan een afspraak voor een keukentafelgesprek worden ingepland.
17. Dorpsbelangen en de Boermarkes moeten ook benaderd worden voor gesprekken.
Boermarkes hebben ook gronden liggen in het gebied en zullen daarom ook worden benaderd.
18. Er is veel nadruk gelegd op het effect van inundaties en monitoring. Wat is het effect op de grondwaterstand. Is er grondwatermodellering toegepast?
Er is geen grondwatermodel gebouwd. Er heeft een analyse plaatsgevonden naar de gronden waar risico's liggen op het gebied van grondwater. Dit is geanalyseerd op basis van informatie zoals hoogteligging et cetera.
19. Hoe kun je dit goed onderbouwen als je dit niet modelleert?
Er is een analyse van gemaakt, hier is ook een rapport van. Met de gehanteerde benadering zijn de effecten vooraf beter in te schatten dan wanneer er een model wordt gebouwd. Bovendien worden de daadwerkelijke effecten door monitoring in kaart gebracht.
20. Er worden peilbuizen geplaatst voor de 0-meting. Maar Staatsbosbeheer heeft een paar jaar geleden al sloten gedempt. Met de peilbuizen die nu worden geplaatst kan niet gekeken worden wat de effecten zijn van al getroffen maatregelen (slootdemping).
Met de 0-metingen die we nu gaan voeren kunnen we inderdaad niet het effect van maatregelen meten die in het verleden hebben plaatsgevonden. Wel kunnen we met behulp van 0-metingen die we nu doen het effect bepalen van de maatregelen die we nog gaan uitvoeren.
21. Kunnen de dorpen een hoogtekaart krijgen van het gebied direct rond de beek zodat ze kunnen zien wat het effect van de beekverhoging is?
Met de belanghebbenden die direct aan de beek wonen wordt een keukentafelgesprek gevoerd. Het waterschap neemt dan een hoogtekaart mee. In de presentatie zit wel een kaart maar deze is mogelijk niet goed leesbaar.

1.3 Plenaire terugkoppeling vanuit de groepen

Loon

De inwoners uit Loon vragen zich af of de 0-meting wel acceptabel is. De huidige grondwaterstanden komen niet overeen met de waterstanden van 4 jaar geleden. De waterstand is de afgelopen jaren al met 10-20 cm verhoogd. Deze effecten neem je bij een huidige nulmeting niet mee, wat deze discutabel maakt. Ook vragen de inwoners zich af wie bepaalt waar de peilbuizen in de grond komen. Dit kan namelijk nogal gevolgen hebben voor de gemeten uitkomsten. Er is namelijk iemand die voor en achter zijn boerderij peilbuizen heeft staan en daar zitten grote verschillen in de gemeten grondwaterstanden.

Welke consequenties heeft vernatting op perceelniveau met betrekking tot de afwatering?
Op detailniveau moet de ontwatering door het graven van sloten worden hersteld om zo een voldoende afwatering te kunnen waarborgen.

Er wordt gerefereerd aan het project Anreepdiep bij Schieven. Hier is een fantastisch bouwwerk/gemaal verrezen met een gracht er achter. Het water in de gracht staat constant lager dan in het Anreepdiep. Bij dit project is een oplossing gevonden voor het op peil houden van het water.

De inwoners van Loon vragen zich tevens af wat de effecten zijn op vegetatie, het spanningsveld tussen cultuur en natuurground. Ook op cultuurgronden die natter worden verandert de vegetatiesamenstelling; daarmee worden deze minder geschikt voor begrazing.

Aangegeven wordt dat grond voor de paarden een van de redenen is waarom inwoners zich in dit gebied hebben gevestigd. In de planvorming moet rekening worden gehouden met de gewenste omstandigheden voor het houden van paarden. Het mag niet te nat worden zodat paarden daar last van krijgen.

Tevens is het belangrijk om naast huizen, water en natuur oog te hebben voor de bedrijfseconomische effecten. Veehouders investeren soms voor miljoenen en dat is iets om bij de planvorming mee te nemen.

Wat wordt Loon er beter van? Er wordt wat van de bewoners gevraagd, in te leveren, maar er wordt niet bij verteld wat het voor Loon oplevert.

Balloërveld

De inwoners van het Balloërveld maken zich zorgen over het feit dat er een plan wordt gemaakt welke een bijdrage levert aan meerdere doelen: Natura 2000, WB21 en KRW. Ze vragen zich af wat het hoofddoel is. Is het ook mogelijk om het water elders buiten dit gebied te bergen? Nu ziet het gebied er goed uit, wie zegt dat de natuur beter wordt van de plannen.

Waarom worden er niet-natuurlijke maatregelen voorgesteld, zoals beekverhoging. Dit betekent namelijk dat je gebiedsvreemd materiaal gaat inbrengen.

Een andere vraag is hoe de vernatting de toegankelijkheid van het gebied zal beïnvloeden. Hoe gaat het gebied er daadwerkelijk uitzien?
Voor recreatie is het belangrijk dat paden ook bij vernatting goed begaanbaar blijven.

De direct aanwonenden van het Balloërveld ervaren nu al veel overlast van beestjes (knutten, blinde muggen). Het is momenteel 's avonds bijna niet mogelijk om buiten te zitten. Worden deze omstandigheden door de vernatting zomers nog slechter? Er is aangegeven dat het alleen in de winter slechter wordt.

Is het niet mogelijk om extra waterberging te creëren door het Noord-Willemskanaal te verdiepen en de damwanden te versterken? Belangrijk is bovendien dat het water bij Lauwersoog goed kan worden gereguleerd, anders gaat het aan het einde van de rit nog mis.

Ook de afbakening van het gebied baart de inwoners zorgen. Ze hebben het gevoel dat ze zelf achter de informatie aan moeten. Wie bepaalt waar de grens loopt en welke inwoners actief bij de plannen worden betrokken en geïnformeerd?

Tot slot vragen ze zich af wanneer het waterschap een plan haalbaar acht.

De inwoners van het Balloërveld willen geen beekverhoging. Het is al een natuurgebied en 50 jaar geleden was het droger dan dat het nu is.

Taarlo

De sessie met de inwoners van Taarlo is voor een belangrijk deel over de natuur gegaan. De inwoners zijn enorm betrokken bij de natuur en vinden dat er eerst moet worden aangetoond dat de voornemens ook goed zijn voor de natuur. Ze maken zich zorgen over de plannen omdat deze ook wel eens averechts kunnen werken. Wat is er nu al aan soorten en biodiversiteit in het gebied? De inwoners willen graag geïnformeerd en gerustgesteld worden dat de plannen ook daadwerkelijk goed zijn voor de natuur.

Ook vragen de inwoners zich af of waterberging boven de natuur gaat. Wordt straks met de waterberging ook het kind van de natuur weggegooid? En is het gebied straks nog wel toegankelijk?

Als het peil wordt verhoogd dan valt ook een deel, ruim 25.000 m³, van de berging weg. Ook stagneert de landbouwafvoer als het peil omhoogkomt. Om de effecten in beeld te brengen is het belangrijk de grondwaterstanden te modelleren en een 0-meting uit te voeren. Waarbij de inwoners ook weer de kanttekening plaatsen bij wat die 0-meting dan precies weergeeft, er is immers al een gewijzigde situatie opgetreden als gevolg van het dempen van sloten in het gebied.

Ook de toename van muggen en ratten is een duidelijk zorgpunt. Inwoners vragen zich af of er waterhuishoudkundig wel een plan B is. Stel dat waterberging in dit gebied niet mogelijk is, is er dan ook een andere manier om de bergingsopgave op te lossen? Waarom moet het per se hier?

De bewoners geven tevens aan dat het belangrijk is om te zorgen voor betrokkenheid. Hoe worden de inwoners van de dorpen betrokken bij de planvorming? Er ligt duidelijk al veel informatie en er is al veel onderzoek gedaan zonder dat de bewoners hierbij betrokken zijn geweest. Het is belangrijk om de bewoners tijdig te betrekken.

Hoeveel keukentafelgesprekken worden er gevoerd? Is het ook mogelijk om deze te clusteren?

Hoe is de relatie met de Zeegseloop en het Anloërdiepje? Als advies wordt tevens meegegeven om de maatregelen straks niet onomkeerbaar te maken.

Ook is de relatie met andere opgaven als de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en de Kaderrichtlijn Water (KRW) niet helemaal duidelijk. Wat is wat en hoe verhouden alle opgaven zich naast elkaar.

Hoe wordt er omgegaan met schades die ontstaan, wat is de begrenzing en hoeveel bedraagt het totale kostenplaatje van het project? Wat zijn de effecten van de voorgenomen maatregelen in Groningen, wat is het rendement? Hoe verhoudt de bergingsopgave zich tot

de totale opgave. Ga je met een olifant op een mug schieten of is het een wezenlijke bijdrage die je levert.

1.4 Afsluiting

De conclusie van de avond is dat er een aantal prangende vragen ten aanzien van de communicatievoorziening en de 0-meting zijn die snel om een antwoord vragen.

Er wordt een verslag gemaakt van de bijeenkomst waarin de vragen zijn vastgelegd. Geadviseerd wordt om de prangende vragen op korte termijn te beantwoorden en terug te koppelen. Veel vragen maken onderdeel van het project en worden nog uitgezocht.

Het bestuur van het waterschap heeft uitdrukkelijk aangegeven dat de omgeving betrokken moet worden bij de planvorming. Dit betekent dat er tussentijds ook raadplegingen nodig zijn. Mogelijk dat hiervoor bijeenkomsten in een kleiner comité worden georganiseerd.

Over ongeveer een half jaar vindt er opnieuw een bijeenkomst plaats in deze samenstelling.

Vanuit Loon wordt geopperd om de dorpen onderling contact te laten onderhouden via Dorpsbelangen. Hierbij wordt wel de kanttekening geplaatst dat Dorpsbelangen niet kan spreken voor particuliere grondbezitters die mogelijk tegengestelde belangen hebben. Dorpsbelangen heeft geen invloed op de individuele belangen.

Tot slot wordt iedereen bedankt voor zijn of haar aanwezigheid en de geleverde input tijdens de bijeenkomst.